

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Відповідальні редактори: д.ф-м.н., проф. **М. Стріха**; чл.-кор. НАПН України, д.пед.н., проф. **О. Топузов**; **І. Стокоз**; чл.-кор. НАПН України, д.політ.н., проф. **К. Балабанов**

Члени редколегії: проф. **Х. Бакірдіз**; акад. НАН України, чл.-кор. НАПН України, д.соціол.н., проф. **В. Бакіров**; д.філол.н., проф. **О. Бондарева**; д.е.н., проф. **О. Булатова**; проф. **К. Іллюмінаті Поркарі**; проф. **В. Карайоргіс**; д.політ.н., проф. **С. Корнеа**; **О. Кочурін**; д.філос.н., с.н.с. **С. Курбатов**; акад. НАПН України, д.е.н., проф. **А. Мазаракі**; **Н. Оксенчук**; д.політ.н., проф. **І. Оніщенко**; д.філол.н., проф. **О. Павленко**; чл.-кор. НАПН України, д.філос.н., проф. **П. Саух**; к.ю.н. **М. Семенишин**; к.політ.н., проф. **М. Трофименко**; д.соціол.н., проф. **С. Щудло**.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 28.03.2018)

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 18-19 квітня 2018 р. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 646 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи», які різнобічно висвітлюють питання інтернаціоналізації вищої освіти; розглядаються фактори, що впливають на створення нових можливостей і підвищення доступності вищої освіти та забезпечення її якості; окремо приділено увагу проблемам нормативно-правового забезпечення розвитку міжнародного співробітництва в сфері вищої освіти України, академічній мобільності, розвитку лідерського потенціалу університетів і конкурентоспроможності сучасних вишів в умовах глобалізації; розглядаються проблеми підготовки вчителя Нової української школи. Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти.

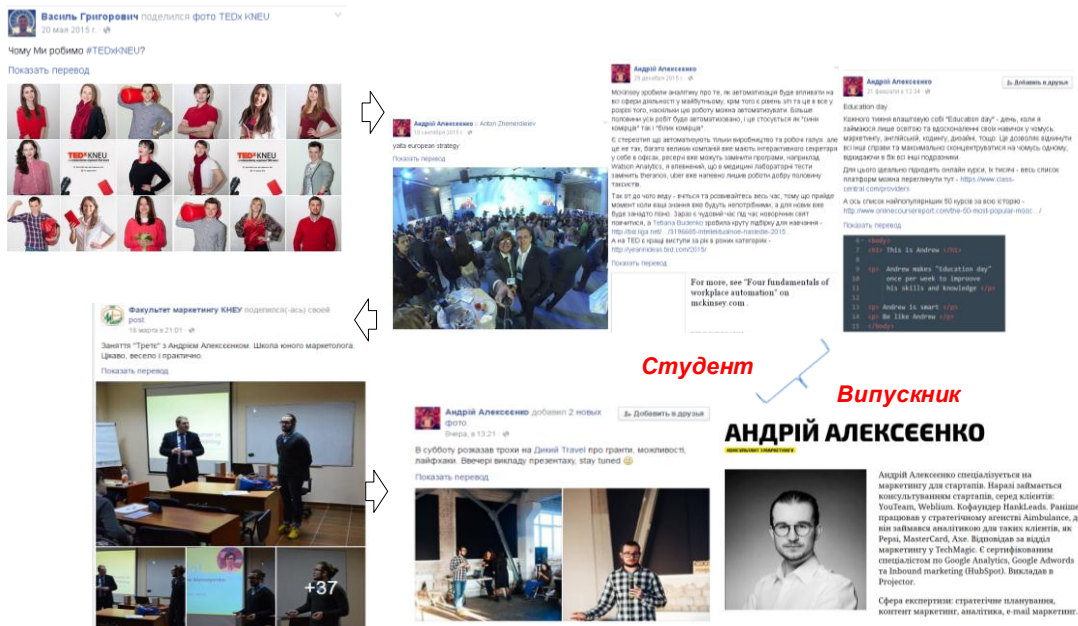

Рис. 1. Приклад індивідуалізації траєкторій розвитку компетенцій фахівців

Генерування дієвих підходів і конкретних рішень для успішної глобальної конкуренції, створення ефективних форматів генерування і передачі знань у сучасному суспільстві сприяє подальшому ефективному пошуку шляхів розв'язання актуальних проблем у розвитку вітчизняної науки і освіти, з використанням наявних прогресивних здобутків і на принципах відкритості конструктивного діалогу всіх зацікавлених сторін, у взаємодії максимального кола учасників мережі профільних підрозділів вищих навчальних закладів України, провідних компаній і державних установ, громадськості.

Список використаної літератури

1. Шафалюк О. К. Інформаційні і збутові системи маркетингу в умовах високих ризиків бізнесу. *Економіка та підприємництво*: зб. наук. пр. молодих учених та аспірантів: у 2 ч. / редкол.: С. І. Дем'яненко (відп. ред.) [та ін.]. Київ, 2015. Вип. 34–35, ч. 1. С. 441–449.
2. Шафалюк О. К. Принципи дуальності в індивідуалізації траєкторій розвитку компетенцій фахівців. *Маркетингова освіта в Україні*: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 квіт. 2016 р. / редкол.: О. К. Шафалюк (голова) [та ін.]. Київ, 2016. С. 83–84.

A. Shafalyuk, O. Dyma

COMPETITIVENESS AND INTERNATIONALIZATION OF THE ACTIVITIES OF MODERN UNIVERSITIES IN GLOBALIZATION

The thesis is devoted to actual problems and risks, particularly in the education market. Submitted proposals on the results of experiments on the introduction of new analytical technologies and effective integration of efforts of stakeholders business of the market.

Keywords: internationalization, competitiveness, marketing, information systems, universities, globalization.

УДК 378:37.014.531:004

Y. Shtaltovna

UNDERSTANDING “DEMOCRATIZATION OF THE HIGHER EDUCATION” FOR AN EFFICIENT UNIVERSITY DEVELOPMENT STRATEGY

Understanding the term «DEMOCRATIZATION» today is rather uncertain and each speaker understands different shades of its possible meanings. The democratization of education in turn is a concept even less well-understood therefore it seems to be important to clarify the difference between liberalization, destandardization, restructurization and democratization processes in education. Having studied the verbalization of the «DEMOCRATIZATION» concept and its «DEMOCRATIZATION of EDUCATION» microconcept, we have identified certain features encoded in this concept in order to ease roadmapping for those educators who want to democratize education in Ukraine

Keywords: democratization of education; liberalization of education; destandardisation in education; internationalization of education; education restructuring; higher education development strategy, the concept of «DEMOCRATIZATION».

The democratization in education includes the emancipation of the education system aimed at changing hierarchical structures in order to establish a new democratic structure aimed at eliminating domination of one group over another in favour for legality, equality and the right for educational process to be accessible to all students. The sign of democratization is increasingly expanding learning (full-time, part-

time, distance, individual schedule, home schooling, e-office, e-courses, e-lectures, e-consultation professors, e-master course etc.) The participants of the educational process perceive those as acceptable to both formal and everyday use, and which includes variation in contrast to the strict rules clearly defined in standard education.

The theoretical overview. The democratization in education sees the use of various non-standard forms of learning in a variety of official sources and sectors to improve the status of the latter, as those that are valuable media resources for a modern, democratic society [Huss and Lindgren 2011, p.2-3, 7- 8].

The definition by Bondarenko, Kozulin states that The democratization of education is, by no means, «limited to the introduction of democratic forms into the management of the education services, the democratization of the activities of educational establishments, or even the organization of the educational process proper as is generally believed» [Bondarenko & Kozulin, 2006]. It presupposes the following features : a free choice of educational options, the relatively easy access to any level of education, a smooth transition from one level of education to another, freedom with regard to creative endeavours for the teacher and the student, the easy granting of copyrights and patents, social guarantees, and much more in the way of measures that remove the shackles from education and liberate the individual potentials of all those involved in education.

The very first democratization factor to be considered in all spheres of social life within national parameters is the absence of censorship and limitation and therefore a sense of expression freedom, academic progress that is intensified by the technology development and by the latest informatics technology being involved into learning process and its evaluation [12, p. 204]. A special focus is put to the idea of democratization in the notion of «*access to ..*» as a causal manifestation of educational concepts and the creation of a European area without borders. As an access to online resources from anywhere in the world, as an access to the cultural heritage of civilization and the possibility of spreading information about it which increases mass-education and provokes change in cultural and linguistic tastes [13, p. 292].

Methodology. With the help of Google Scholar (search service for free access to full-text scholarly literature), we have identified the use of the phrase «democratization of» and the British invariant «democratisation of» in all areas of scientific development using the «continuous sampling» method without narrowing down the search for any parameter. Having received 119 different expressions, we were able to analyze this array and elaborate the concept «DEMOCRATIZATION» actualization in the spheres of life, which clearly illustrates the motivation of naming in this conceptualized area. These mental units, enacted by linguistic means, are an expression of the collective experience fixation in the language, are closely interrelated and obviously have a complex multilevel structure.

The concept of «DEMOCRATIZATION» is a widely represented by the following macroconcepts: «democratization of education», «democratization of languages», «democratization of finance», «democratization of technologies», «democratization of religion «and others (all we have accounted for 9 macroconcepts in speakers use, which can be extended to a more narrow specialization into 20 subcategories) in different spheres of English-speaking realm.

Therefore, we collected and analyzed examples of the use of «DEMOCRATIZATION» concept denotates in the educational sphere, the results are presented in table 2 below «DEMOCRATIZATION» concept denotates in the educational sphere of life.» In it, the concept «DEMOCRATIZATION» is divided into 3 macro concepts: *democratization of education*, *democratization of the education system*, *democratization of knowledge*, examples of which in turn are represented by 17 microconcepts, which in quantitative terms represents 16.8% of all analyzed examples.

The word «democratization» following the verb «democratize» has a dynamics from a more narrow political term **to make (a country or organization) more democratic** to a broader sense of this word: **1) making something accessible to everyone, 2) to make it possible for all people to understand (something)**. If from a political point of view we see democratization as a process with a dominant object **a country or organization, state** - all these words refer to the «political system» are united, in the broader sense we have a shift in emphasis on activation on **something = to everyone, for all people**. From the examples examined and classified, it is evident that the object of democratization is represented by at least 120 units in all special spheres of life.

Results. Synonymic analogy within newly created vocabulary is so strong that over time it reaches the status of a productive process. The process of synonymic analogy for synonymic irradiation is manifested in cases where the word, in our example, DEMOCRATIZATION, has several meanings and shades of meanings, therefore, requires more accurate nominalization, in this case through paradigmatic connections. Consequently, the DEMOCRATIZATION concept (in the sense of the «process of democratization of the subject» is distinguished by two values - one belonging to the political sphere, the second to a general philosophical one) is dominant of two synonymous series:

DEMOCRATIZATION (general philosophy) – simplification, transparency, equality, accessibility, gender equalization, social and economic development, development, emancipation, strengthening civil societies, stability, welfare oriented processes, professionalisation, human rights, social change and progress in their own local communities.

As well, as stated above the political discourse comprises a string of the analyzed synonymic irradiations with the word Democratisation as in the following line:

DEMOCRATIZATION (politics) – liberalization, decentralization, economic liberalization, globalization, decentralization, democratic consolidation, good governance, the proper role of the state and civil society, democratic consolidation, modernization, socioeconomic reform, social and economic development, struggle against corruption.

The analysis provided the opportunity to understand the semantics and functioning, and outline the intersection of the synonymous and antonymous links of «DEMOCRATIZATION» concept denotates, as well as to reveal the stability of the semic structure, since the links are based on a structural semantic similarity. It should be noted that the given antonymic pairs increase the obviousness of structural-semantic fields and distinguish the core and periphery of the synonymic series with higher precision, distinguishing the remote values of the dominant of the synonymic series.

In diachronic development, synonymous strings can vary from periphery to core of synonymous series, gain new meanings, or lose semantic interpretations, but today serve as a benchmark for what the participants of the educational process see in a process such as **the democratization of education**.

The obtained results can be applied when writing strategies of departments and institutes of those Ukrainian universities that position democratization of education as one of the parameters of university development and higher education in general, and therefore may have a recommendatory nature.

A further step in our study may provide analysis and presentation of the actualization of the «DEMOCRATIZATION of LANGUAGES» concept through analysis of the contextual semantic field of the «DEMOCRATIZATION» concept for language departments and philological institutes.

References

1. Bondarenko Y. G., Kozulin A. V. The democratization of education: basic principles. *Higher Education in Europe*. 2006. № 16 (1). P. 74–78.
2. Cooper R. Language planning and social change. Cambridge Univ. Press, 1989. 187 p.
3. Deumert A., Vandebussche W. Standard languages. Taxonomies and histories. *Germanic standardizations: Past to present*. Amsterdam ; Philadelphia, 2003. P. 1–14.
4. Huss L., Lindgren A.-R. Defining language emancipation. *International Journal of the Sociology of Language* 209. 2011. P. 1–15.
5. Johl C. (Re-)standardisation, harmonisation and Afrikaans. A few cautionary notes. *Speaking in unison: The harmonisation and standardisation of Southern African languages*. Cape Town, 2002. P. 161–176.
6. Joseph J. E. The standard language: Theory, dogma and sociocultural reality. Unpublished PhD dissertation. Michigan, 1981. P. 174.
7. Joseph J. E. Eloquence and power: The rise of language standards and standard languages. Oxford, 1987. P. 179.
8. Odendaal G. Restandardisation defined as democratising language planning. *Stellenbosch Papers in Linguistics Plus*. 2013. Vol. 42. P. 183–203.
9. Rabije Murati. Conception and Definition of the Democratization of Education. *Journal of Education and Practice*. 2015. Vol. 6. № 30. P. 173–183.
10. Wade R. D. An investigation of the putative restandardisation of South African English in the direction of a “new” English, Black South African English. Unpublished MA thesis. Durban, 1996. P. 62.
11. Махачашвілі Р. К. Принципи міждисциплінарного підходу до аналізу динаміки англомовної інноваційної лінгвосфери буття. *Нова філологія* : зб. наук. пр. Запоріжжя: ЗНУ, 2009. № 33. С. 127–133.
12. Шталтовна Ю. А. Вплив демократизації на процеси словотворення у постмодерній парадигмі англомовної лінгвокультури. *Нова філологія* : зб. наук. пр. Запоріжжя: ЗНУ, 2014. № 61. С. 201–205.
13. Шталтовна Ю. А. Парадигма структурно-семантичних полів денотата концепту «democratization» в сучасній англійській мові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : філологічна* : зб. наук. пр. / уклад. І. В. Ковальчук та ін. Острог, 2015. Вип. 55. С. 291–293.
14. Шталтовна Ю. А. Демократизація освітнього середовища університету як стратегія розвитку вищої освіти. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2016. № 2. URL: <http://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/54c>(дата звернення: 25.03.2018)

Шталтовна Ю. А.

РОЗУМІННЯ КОНЦЕПТУ «ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ» ДЛЯ НАПИСАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ

Розуміння терміну й концепту «Демократизація» на сьогодні є доволі розмитим і кожен мовець, використовуючи це слово, вкладає різні відтінки можливих значень. У свою чергу, «Демократизація освіти» є ще менш зрозумілим терміном, через що вважаємо за потрібне розмежувати терміни лібералізація, дестандартизація, реструктуризація та демократизація в освіті. Вивчивши вербалізацію

концепту «DEMOCRATIZATION» та мікроконцепту «DEMOCRATIZATION of EDUCATION» в англійській мові, наводимо отриманий синонімічний ряд для більш точного й детального розуміння концепту «DEMOCRATIZATION of EDUCATION» та вдумливого використання цього терміну у дорожніх картах та стратегіях розвитку тих прикладних центрів, кафедр, інститутів, університетів, які хочуть сприяти демократизації освіти в Україні.

Ключові слова: демократизація освіти, лібералізація освіти, дестандартизація освіти, інтернаціоналізація освіти, реструктуризація освіти, стратегія розвитку університету, концепт «DEMOCRATIZATION».

УДК: 378.015.31-054

Щербакова К. Й., Щербакова Н. М.

ШЛЯХИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У тезах розглядаються загальні шляхи удосконалення вітчизняної вищої освіти в сучасних умовах глобалізаційних процесів у суспільстві. Інтернаціоналізація освіти в Україні характеризується як безперервний процес накопичення прогресивного педагогічного досвіду з підготовки сучасного фахівця, який мотивований на мобільність і співпрацю з фахівцями інших країн відповідної галузі, на активну участь у міжнародних проектах, уніфікаційних програмах.

Ключові слова: вітчизняна вища освіта, шляхи інтернаціоналізації освіти.

Визначальною ознакою сучасного світу є його динамізм, складність і взаємозалежність різноманітних процесів. Зміни, які відбуваються у світовому суспільстві в цілому і в Україні зокрема, торкаються і системи освіти, розвиток якої пов'язується з проблемами її інтеграції і глобалізації. Сучасна українська педагогічна спільнота розглядає інтернаціоналізацію вищої школи в Україні як гарантію конкурентоспроможності підготовлених нею фахівців в умовах полікультурного світового простору.

Вітчизняна вища освіта перебуває у перманентному реформуванні, перш за все, підвищення її якості, завдяки зближенню різних національних освітніх систем. Як вважають науковці (Б. Долішній, О. Красовська, В. Куценко та ін.), ознаками глобалізації є інтернаціоналізація освіти, загальне прагнення країн світу до досягнення її високої якості. Освіта є ключовою детермінантою загальних результатів у суспільстві та потенціалу країни [1, 2].

Кожна країна світу безперечно торкається значних проблем, пов'язаних із інтеграційними процесами. Так, укріплення співпраці між освітянами різних країн забезпечує створення єдиного освітнього простору. Крім того, важливим є те, що глобалізаційні процеси дозволяють суспільству розвиватися в цілому, орієнтуватися на світові тенденції та перспективи.

У «Національному освітньому глосарії: вища освіта» термін «інтернаціоналізація» тлумачиться як процес інтеграції освітньої, дослідницької та адміністративної діяльності вищого навчального закладу/ закладу вищої освіти чи наукової установи з міжнародною складовою. У цьому контексті визначається «індивідуальна мобільність (студентів, науковців, викладачів, адміністративного персоналу); створення спільних міжнародних освітніх і дослідницьких програм; формування міжнародних освітніх стандартів з метою забезпечення якості; інституційне партнерство, створення освітніх і дослідницьких консорціумів, об'єднань» [3, с. 25].

Інтернаціоналізація вищої освіти має вже значний досвід, вона є реальністю. Одним із шляхів накопичення цього досвіду була угода про участь України в Болонському процесі, який є основною ланкою зближення національних систем освіти. Ключові цілі Болонської декларації – це мобільність студентів і викладачів, що забезпечує транснаціональне навчання; визначення універсальних дипломів європейського зразка, привабливість та конкурентоздатність вітчизняної освіти на міжнародному ринку освітніх послуг. Цей шлях передбачає наявність полікультурного аспекту в структурних змінах системи освіти, а це, у свою чергу, приводить до її інтернаціоналізації.

Аналіз сучасних досліджень та власний досвід роботи в ЗВО свідчить про конкретні шляхи в напрямі інтернаціоналізації освіти. Отже, вступаючи в світовий освітній простір і вирішуючи проблеми міжнародної співпраці, відбувається обмін досвідом через інституційне партнерство, запрошення учених із інших країн для читання лекцій студентам безпосередньо та в системі дистанційного навчання, стажування, симпозіуми та міжнародні конференції тощо. Саме стажування викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів надає можливість безпосередньо вивчати світовий прогресивний педагогічний досвід, порівнювати з власним, дискутувати. Сучасні інформаційні технології дозволяють викладачам і студентам активно включитися в міжнародні освітні програми, отримувати додаткову освіту, виконувати спільні наукові дослідження.

Така співпраця дозволяє розширити культурний простір як для студентів, так і для викладачів країн, які обмінюються досвідом, відкрити широкі можливості для наукового пошуку та розробки спільних освітніх стандартів. Крім того, це дозволяє фахівцям відповідної галузі будувати взаємовідносини на загальнолюдських цінностях, розвивати культуру міжнародного спілкування і толерантності.

Завдяки цьому студенти і викладачі долучаються до активного вивчення, аналізу й впровадження сучасних технологій актуальних педагогічних проблем у єдиному освітньому просторі.